

УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології, менеджменту та освіти дорослих УІПА

Кафедра краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Харків 2023

Кафедра	Кафедра краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Department of Local History and Tourism, Social Sciences and Humanities сайт кафедри http://uip.uipa.edu.ua/
Назва навчальної дисципліни	Філософія науки Philosophy of Science Навчальна дисципліна ведеться (українською/англійською) мовою
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Викладач (-і)	кандидат філософських наук, ст.викл. Воловчук Наталія Миколаївна посилання на профайл викладача: http://uip.uipa.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/%D0%9D%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%8F-%D0%92%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%A7%D0%A3%D0%9A-%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80.pdf контактний телефон: 096 35 25 529 електронна пошта: volovchuk@uipa.edu.ua
Сторінка дисципліни в системі дистанційної освіти УІПА	https://do.uipa.edu.ua
Консультації	Он лайн консультації: Воловчук Наталія Миколаївна щосуботи з 18.00 -19.00 Усі запитання можна надсилати на електронну пошту Воловчук Н.М.: inet2010adres@gmail.com

1. Коротка анотація до курсу

Курс «Філософія науки» дає можливість зрозуміти об'єктивну логіку історії філософії науки; познайомити здобувача освіти з основними проблемами філософії науки; сформувані цілісне уявлення про гносеологічні, методологічні та ціннісні проблеми сучасної філософії науки; розвинути вміння бачення філософських основ наукового знання та його кінцевого результату; сформувані активну громадянську позицію вченого. Автор курсу демонструє переваги європоцентристського підходу у розв'язання філософських проблем та проблем наукового пізнання (його структури, методів дослідження, критеріїв істинності, мови та ін.) У зв'язку з цим при викладенні матеріалу увага концентрується на західній філософській парадигмі. В основу курсу покладено неопозитивістський підхід з його орієнтацією на аналітизм, самокритичність, точність в оцінці сили й слабкості кроків наукового пізнання, та підхід діалектичного матеріалізму з його націленістю на діалектику, виявлення об'єктивних закономірностей розвитку природи і суспільства. Курс сприяє зміцненню дослідницького духа, шляхом внесення в нього пізнавального оптимізму і конструктивного скептицизму.

Вивчення навчальної дисципліни «Філософія науки» сприяє здобуттю таких компетенцій:

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

3

2. Мета курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктора філософії) здатності розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, загального культурного кругозору та генерувати нові ідеї із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності та здатності до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Завдання:

- поглиблене вивчення актуальних проблем та головних досягнень філософії науки,
- розгляд теоретичних підходів до наукових досліджень;
- створення теоретичного підґрунтя для наукової діяльності.
- поглиблений розгляд методологічних засад наукових досліджень;

- аналіз зв'язку філософських концепцій з проблемами сучасної науки та суспільства.

3. Формат навчальної дисципліни:

Змішаний (blended) – курс, що має супровід в системі дистанційної освіти.

4. Результати навчання

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

5. Обсяг курсу

Види навчальних занять	Кількість годин (кредитів)	Форми поточного та підсумкового контролю
Лекції	20/10	Експрес-опитування
Практичні заняття	10/4	Дискутування, виступ з доповідями, презентаціями, виконання письмових та усних творчих завдань
Самостійна робота	90/106	Портфоліо, реферат
Всього	120 (4кредита)	Підсумковий контроль: Іспит

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність (спеціалізація), освітня програма (за необхідністю)	Нормативна / вибіркова
2023/2024	1	1 (осінь), 2 (весна)	073 Менеджмент	нормативна (Н)

7. Пререквізити - філософія, етика, естетика, релігієзнавство, культурологія

8. Постреквізити – Інноваційні методи прийняття управлінських рішень в соціально-економічних системах; Глобальна трансформація системи управління; Логіка, методологія та етика наукового дослідження; Організаційна поведінка та ін.

9. Технічне й програмне забезпечення та/або обладнання Вивчення дисципліни реалізовано із застосуванням ноутбуку, або комп'ютера, проектора, оболонки Moodle для роботи в системі дистанційного навчання, Telegram, Viber, Jamboard, GoogleMeet, GoogleForm, Gmail, YouTube, EdPuzzle, Kialo , Padlet

5

10. Політика курсу –

Курс передбачає роботу в колективі.

- Присутність на лекційних та практичних заняттях є обов'язковою умовою проходження курсу.
- Середовище в аудиторії повинно бути дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.
- Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.

- Положення про академічну доброчесність в УПА розміщені на сайті <http://www.uipa.edu.ua/ua/general-information/normatyvni-dokumenty?id=3052>
- Положення про академічну доброчесність при виконанні письмових робіт здобувачами освіти Української інженерно-педагогічної академії розміщені на сайті <http://www.uipa.edu.ua/ua/general-information/normatyvni-dokumenty?id=3052>
- Документи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо академічної доброчесності розміщені на сайті <https://naqa.gov.ua/>

11. Календарно-тематичний план (схема) навчальної дисципліни (Очна/заочна)

№ тижня	Вид і номер занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	К-ть годин
Модуль 1. Генезис науки, її методологічні та логіко-гносеологічні проблеми			
1	Лекція тема 1	Особливості наукового знання	2/1
	Практичне заняття 1	Розуміння особливості наукового знання	2/0
	Самостійна робота 1	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/10
2	Лекція тема 2	Структура наукового знання	2/1
	Самостійна робота 2	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/10
3	Лекція тема 3	Метод та методологія наукового пізнання	2/2
	Практичне заняття 2	Аналіз методу та методології наукового пізнання	2/2
	Самостійна робота 3	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/10
4	Лекція тема 4	Визначення та докази в науці	2/2
	Самостійна робота 4	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/10
5	Лекція тема 5	Пояснення, розуміння та передбачення	2/2

	Самостійна робота 5	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	10/10
Всього за змістовий модуль 1 – 60/60 год. (лекцій – 10/8 год., ПЗ – 4/2 год., СР – 46/50 год.)			
Модуль 2. Епістемологічні та онтологічні проблеми науки, особливості її розвитку та цінності			
6	Лекція тема 6	Наукова істина	2/0,5
	Практичне заняття 3	Оцінка існуючих наукових концепцій істини	2/0
	Самостійна робота 6	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/11
7	Лекція тема 7	Плюралізм та еквівалентність альтернатив в науковому пізнанні	2/0
	Самостійна робота 7	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/11
8	Лекція тема 8	Детермінізм в сучасній науці	2/0,5
	Самостійна робота 8	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/11
9	Лекція тема 9	Моделі розвитку науки	2/0,5
	Практичне заняття 4	Аналіз моделей розвитку науки	2/2
	Самостійна робота 9	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	9/11
10	Лекція тема 10	Можливості науки	2/0,5
	Практичне заняття 5	Оцінка можливостей науки	2/0
	Самостійна робота 16	• Опрацювання фрагментів наукових текстів, першоджерел та відеоматеріалу.	8/12
Всього за змістовий модуль 2 – 60/60 год. (лекцій – 10/2 год., ПЗ – 6/2 год., СР – 44/56 год.)			
Всього 120/120 ((лекцій – 20/10 год., ПЗ – 10/4 год., СР – 90/106 год.)			

12. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання: Навчальна дисципліна оцінюється за 100-бальною шкалою. Робота здобувача впродовж семестру/екзамен - 73/27

Шкала оцінювання з навчальної дисципліни

№	Види робіт здобувача	Оцінка
1.	Робота на лекціях	0-5
2.	Робота на практичних заняттях	0-20
3.	Виконання самостійної роботи, а саме розробка електронного варіанту портфоліо за темами курсу у дистанційному режимі	0-25
4.	Виконання індивідуального завдання (реферат)	0-23
5.	Екзамен	0-27
	Всього за навчальну дисципліну	0-100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Підсумкова оцінка	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Оцінка за національною шкалою (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано

0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
--------	----------	--	--

Умови допуску до підсумкового контролю:

- 1) Відпрацювання усіх практичних завдань.
- 2) Виконання всіх завдань у системі дистанційної освіти.
- 3) Оцінка за реферат не менше, ніж 13 балів з 23 можливих.
- 4) Робота здобувача впродовж семестру оцінено не менше, ніж на 40 балів.

13. Питання до іспиту

1. Наукова раціональність.
2. Наука та філософія науки: проблеми взаємозв'язку та взаємодії.
3. Поняття наукового знання.
4. Ідеали та критерії науковості
5. Етапи розвитку науки.
6. Світоглядна роль наукового знання.
7. Поняття структури та види структур наукового знання.
8. Структура емпіричного і теоретичного знання.
9. Емпіризм та раціоналізм про структуру наукового знання.
10. Структура наукової гіпотези і наукової фантазії.
11. Методи та засоби емпіричного пізнання: спостереження.
12. Методи та засоби емпіричного пізнання: експеримент
13. Методи та засоби емпіричного пізнання: вимірювання
14. Методи та засоби теоретичного пізнання.
15. Емпіричне та теоретичне в експерименті і вимірюванні.
16. Емпіризм та раціоналізм.
17. Методологічні альтернативи в науковому пізнанні.
18. Постмодерністська псевдо альтернатива методології науки.
19. Види визначень: явні визначення

20. Види визначень: неявні визначення
21. Докази в науці. Види доказів: практичні та теоретичні; прямі та непрямі, класичні та конструктивні.
22. Дедуктивні докази
23. Індуктивні докази
24. Логічні помилки (паралогізм, софізм, парадокс)
25. Пояснення в науці і його види.
26. Розуміння в науці
27. Наукове, феноменологічне і герменевтичне розуміння
28. Наукове та поза наукове передбачення
29. Кореспондентська теорія істини.
30. Когерентна теорія істини.
31. Прагматична теорія істини
32. Істина як адекватне знання
33. Науковий плюралізм. Теорії, моделі та пояснення
34. Науковий плюралізм. Практики та методи
35. Науковий плюралізм. Онтології, класифікації та концептуальний науковий плюралізм.
36. Науковий плюралізм. Соціальна організація науки
37. Детермінізм та індетермінізм
38. Детермінізм у фізиці
39. Детермінізм у соціології
40. Синергетика та детермінізм
41. Історичний поворот у філософії науки Куна
42. Методологія програм наукових досліджень Лакатоса
43. Методологічний анархізм Фейєрабенда
44. Еволюційні моделі наукового розвитку Тулміна
45. Ціннісна суверенність науки і норми професії вченого.
46. Відповідальність науки за наслідки науково-технічного прогресу
47. Наука і моральність.
48. Сцієнтизм та анти-сцієнтизм.

49.Естетичні критерії наукового пошуку.

50.Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність вченого.

14. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна (базова) література

1. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження : навч.- метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2018. – 76 с.
2. Філософія науки: курс лекцій з вивчення дисципліни для здобувачів III рівня вищої освіти «доктори філософії» спеціальності 204 «ТВППТ» денної та заочної форми навчання / /О. П. Сидоренко – Одеса: ОДАУ, 2019. –156 с.
3. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с.

11

Додаткова (допоміжна) література

1. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. – 446 с.
2. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: Навчальний посібник. Укладач Волков О. Г. Мелітополь: 2018. – 424 с.

Методичні джерела

1. Філософія науки : конспект лекцій для здобувачів ОНС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм навч. спец. 011 Освітні, педагогічні науки, 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 053 Психологія, 073 Менеджмент, 113 Прикладна математика, 133 Галузеве машинобудування, 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка/ Н.М. Воловчук Укр. інж.-пед. акад. – Харків : УПА, 2021. – 137 с.

2. Філософія науки: метод. вказ. для організації та планування самостійної роботи при кредитно-трансферній організації навч. процесу для здобувачів ОНС «доктор філософії» спец. 011 Освітні, педагогічні науки, 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 053 Психологія, 073 Менеджмент, 113 Прикладна математика, 133 Галузеве машинобудування, 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд.: Н.М. Воловчук. – Харків : УПА, 2021. – 80 с.

3. Філософія науки: метод. вказ. для проведення практичних занять для здобувачів ОНС «доктор філософії» денної, вечірньої та заоч. форм навч. спец. 011 Освітні, педагогічні науки, 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 053 Психологія, 073 Менеджмент, 113 Прикладна математика, 133 Галузеве машинобудування, 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка / Укр. інж.-пед. акад. ; упоряд. : Н.М. Воловчук. – Харків : УПА, 2021. – 36 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сторінка дистанційного навчання УПА URL: <https://do.uipa.edu.ua/my/>
3. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки УПА. URL: <http://library.uipa.edu.ua/>
4. Інституційний репозитарій УПА URL: <http://repo.uipa.edu.ua/jspui/?locale=uk>

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни.

Завідувачка кафедри

Ірина ЩЕРБИНА